

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1968

BRNO 1970

V. Richtera, těsně před rokem 1224, nynější starý kostel. Existence staré vnější fresky může být případně dokladem toho, že původní nejstarší stavba byla zasvěcena Narození P. Marie.

Nález půdorysu raně románské stavby spadá do samých počátků obce Přibyslavic a možno jej považovat za doklad čilé stavební činnosti české kolonizace v moravském pomezním hvozdu a v okolí známé třebíčské baziliky, založené na počátku 12. století.

Poznámka:

¹ Románský kostel v Přibyslavicích, Zprávy památkové péče, XVII, 1957, s. 39 ad.

DIE ERMITTLUNG DER GRUNDMAUERN DES ÄLTEREN ROMANISCHEN KIRCHENBAUS IN DER KIRCHE VON PŘIBYSLAVICE

(Bez. Třebíč)

Bei Adaptationsarbeiten in der romanisch-gotischen Kirche in Přibyslavice, Bez. Třebíč, deren Gründung nach kunsthistorischer Analyse und schriftlicher Berichten die Zeit knapp vor 1231 fällt, legte man im östlichen Teile des Schiffs die Grundmauern der Apsis und die Stirnseite der Nordwandfundamente eines älteren einfachen Kirchenbaus frei.

Nach der örtlichen Überlieferung ist anzunehmen, daß die Kirche Maria Geburt geweiht war und nach der Mitte des 12. Jhs. entstanden ist. Als man im ersten Drittel des 13. Jhs. das geschlossene Areal des Pfarrhofs baute, wurde die kleine Kirche offenbar abgerissen und an derselben Stelle eine größere erbaut, mit einer Wohnung für den Pfarrer über der Sakristei. In dem Fund des romanischen Kirchengrundrisses dürfen wir einen Beleg der regen Bautätigkeit der böhmischen Kolonisten im mährischen Grenzland unweit der Basilika von Třebíč sehen, die zu Beginn des 12. Jhs. errichtet wurde.

STŘEDOVĚKÉ OBJEKTY U DOLNÍHO NĚMČÍ (okr. Uherské Hradiště)

ROBERT SNÁŠIL, Slováké muzeum, Uherské Hradiště

Tab. 57

Při úpravě terénu pro stavbu budov byly odkryty a v horních částech porušeny zahloubené objekty sídlištního charakteru. Lokalita leží v nejjižnějším cípu katastru Vlčnova, v těsné blízkosti hranic katastrů Slavkova a Dolního Němčí. Od východního okraje této obce je vzdálena pouze 200 až 300 m. Objekty byly objeveny v polní trati „Za hůrkou“, východně od oblouku křižovatky silnic, spojujících Slavkov, Dolní Němčí a Nivnici. Jižně od odkryté části lokality probíhá polní cesta, vedoucí k Padělskému mlýnu. Opět jižně od polní cesty teče potok Lusko, od něhož je lokalita vzdálena necelých 200 m. Podle speciální mapy stávalo sídliště ve čtverci 90—28 v části B.

Střídavě kamenité a písčité podloží je překryto asi 20 cm silnou vrstvou hnědozemní ornice. Ta i s částí podloží, asi do hloubky 35—40 cm, byla při úpravách terénu stržena.

Byla objevena dvě ohniště, jedno obdélníkového půdorysu, druhé kruhového. První z nich bylo mělce zahloubeno do kamenitého podloží a po svém obvodu bylo obloženo velkými, na sucho kladnými, z vnitřní strany opálenými pískovcovými kameny. Výplň tvořila zcela černá sazovitá hlína, promíchaná menšími úlomky kamenů. Byl tu nalezen jediný keramický střep tenkostěnné nádoby, vyrobené na kruhu. Materiál je hlinitý, jemný, dobře vypálený. Rozměry ohniště — délka — 150 cm, šířka — 80 cm, hloubka — 20 cm. Druhé, severněji umístěné ohniště kruhového půdorysu bylo rovněž zahloubené do kamenitého podloží. Výplň tvořila černá sazovitá hlína, promíchaná malými zlomky kamenů. Neobsahovala žádné nálezy. Rozměry ohniště — průměr — 70 cm, zahloubení mísovitého dna — 20 cm. Dále bylo na ploše dlouhé asi 35 m a široké asi 6 m objeveno celkem 26 kúlových jamek, orientovaných v podstatě ve dvou řadách ve směru S—J. Jejich průměry se pohybují kolem 20—25 cm. Výplň tvořila tmavohnědá až černá hlína. V jednom případě obsahovala jamka i mazanici, v druhém mazanici a uhlíky.

Podle rozložení jamek se zdá, že patřily k jedné, patrně však ke dvěma kúlovým stavbám, které byly orientované štítovými stěnami ve směru S—J.

Objevené objekty jsou s největší pravděpodobností součástí zaniklé středověké osady Lucsko, připomínané v letech 1261—1294, která stávala mezi Slavkovem a Dolním Němčím. Tuto domněnku podporuje i jméno blízkého potoka — Lusko a nevylučuje ji, pokud jde o datování, ani nález jediného střepu. Navíc jméno vesnice se odráží i v bývalých názvech polních tratí mezi oběma obcemi — Slavkovem a Dolním Němčím.

MITTELALTERLICHE OBJEKTE BEI DOLNÍ NĚMČÍ

(Bez. Uherské Hradiště)

Im südlichen Zipfel der Gemarkung Vlčnov zwischen den Ortschaften Dolní Němčí und Slavkov (Bez. Uherské Hradiště) entdeckte man bei Geländearbeiten zwei Siedlungsobjekte — konkret zwei Feuerstellen und 26 Pfostenlöcher. In der einen leicht eingetieften, von Sandsteinen umgebenen rechteckigen Feuerstelle fand man einen mittelalterlichen Scherben. Die andere, gleichfalls eingetiefte Feuerstelle war von kreisrundem Grundriß. Beide waren mit schwarzem aschigem Erdreich aufgefüllt. Die angetroffenen Reste vermutlich zweier Pfostenbauten mit Nord—Süd Orientierung nach der Längsachse gehören mit größter Wahrscheinlichkeit zur mittelalterlichen verlassenen Siedlung Lucsko, die in den Schriftquellen der Jahre 1261—1294 erwähnt wird.

POKRAČOVÁNÍ VÝZKUMU V KOSTELE SV. VÁCLAVA V OSTRAVĚ

VLASTA ŠIKULOVÁ, Slezské muzeum, Opava

Výzkum v kostele sv. Václava, o jehož výsledcích jsem referovala v Přehledu výzkumů 1967, se zaměřil v roce 1968 na horizont nejstarších hrobů v presbytáři. Jejich zásypy neobsahují písk z vrstvy pod nejstarší maltovou podlahou dnešního gotického kostela, z čehož plyne, že byly hloubeny před zbudováním této stavby. Kostry v nich jsou uloženy vesměs hlavou k západu a s rukama podél těla. Podle vztahu ke starší kostelní stavbě, zjištěné výzkumem, můžeme mezi nimi rozlišit dvě skupiny.

Jednak jsou to hroby, v jejichž zásypu byly zlomky pískovce a malty, vyskytující se ve zdivu staršího kostela. Z uložení některých hrobů je zřejmé, že zdivo této stavby respektovaly. Druhou skupinu tvoří hroby, v nichž se nevyskytl ani pískovec ani malta. Byly sem tedy uloženy před počátkem starší stavby. Tři z nich jsou částečně překryty základy její východní zdi. V jejich uložení se rýsuje náznaky řad, což potvrzuje, že jde o normální řadový hřbitov, na němž byl teprve později postaven kostel. Také hrobové jámy jsou poněkud větších rozměrů než u mladších hrobů, hloubených již do podlahy kostela. U koster zatím odkrytých nebyly žádné nálezy, pouze pozůstatky rakví, většinou bez hřebíků.

V zásypech obojích hrobů se ojediněle vyskytovaly střepy nádob, mazanice, uhlíky a kousky strusky. Pocházejí buď ze sídliště, které tu bylo před založením řadového hřbitova, nebo se sem dostaly náhodně z nějakého současného sídliště v nejbližším jeho okolí. Terén z doby před založením hřbitova se v těchto místech nezachoval vinou velkého soustředění hrobů z různých dob. Nalezené střepy pocházejí z pozdní slovanské keramiky hradištního stylu. Přibližně třetinu představuje mezi nimi materiál se silnou příměsí tuhy, což je v této oblasti typické pro první polovinu 13. století. Zjištěný řadový hřbitov můžeme tedy zatím rámcově datovat do 13. století.

Pro nedostatek pomocných sil nepostupoval výzkum tak, jak bylo plánováno, a bude proto pokračovat ještě v příštím roce.

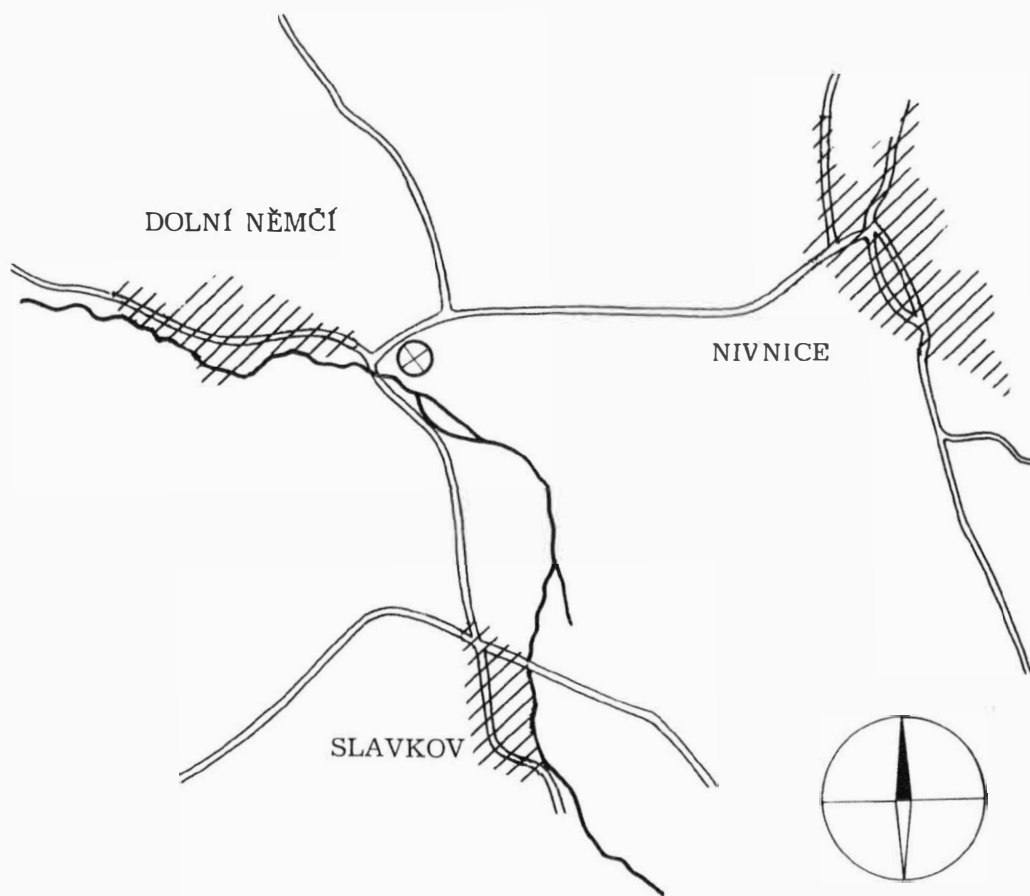
FORTSETZUNG DER AUSGRABUNG IN DER ST. WENZELSKIRCHE VON OSTRAVA

Die Ausgrabung in der St. Wenzelskirche, über deren Ergebnisse ich im „Přehled výzkumů 1967“ berichtete, setzte 1968 mit der Untersuchung des Horizonts des ältesten Gräber im Presbyterium fort. In der Füllerde dieser Gräber traf man keinen Sand aus der Schicht unter dem ältesten Mörtelfußboden der heutigen gotischen Kirche an, sie wurden demnach noch vor dem Bau dieser Kirche ausgehoben. Die Bestatteten lagen allesamt in gestreckter Lage mit dem Kopf im Westen, die Arme längs des Körpers. Nach der Beziehung zum älteren durch die Grabung ermittelten Kirchenbau können wir zwei Gruppen von Gräbern unterscheiden und zwar einmal Gräber, in deren Füllerde sich Sandstein und Mörtelbrocken von gleicher Art wie im Mauerwerk der älteren Kirche fanden. Aus der Lage einiger Gräber ersehen wir, daß diese den Kirchenbau respektierten. Zum anderen Gräber, die weder Sandstein, noch Mörtel enthielten. Sie wurden hier also noch vor der Errichtung der älteren Kirche eingetieft. Die Fundamente der Ostwand überdecken z. T. drei dieser Gräber. Daß die Gräber zu Reihen geordnet waren, deutet ihre Lage an und so finden wir bestätigt, daß sich hier ursprünglich ein Reihengrabenhof ausbreitete, in dessen Bereich später eine Kirche errichtet wurde. Die Grabgruben dieser älteren Gräber sind geräumiger als die der in den Boden der Kirche eingelassenen jüngeren Gräber. In keinem der bisher erschlossenen Gräber fand man Beigaben, nur Sargreste, vorwiegend ohne Nägel.

In der Füllerde beider Gräbergruppen traf man vereinzelt Keramikscherben, Lehmwurfbrocken, Holzkohle und Eisenschlacke an, die entweder von einer Siedlung, die hier vor der Gründung des

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1968

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulík, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský
Překlady: Helena Plátková
Na titulní obálce: Bronzový terč ze slovanského hradiska v Mikulčicích
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné.

SITUAČNÍ PLÁN

⊗ POLOHA LOKALITY

Tabulka 57

Dolní Němčí (o. Uherské Hradiště). Situační plán středověkého sídliště. — Situationsplan der mittelalterlichen Siedlung.